

Prieskum podnikateľského prostredia

Mesto Trnava

Marec 2006

Obsah

Obsah	2
Zoznam grafov	2
Zhrnutie záverov z prieskumu (vrátane porovnania s rokom 2001).....	3
Úvod a metodika	5
Výsledky prieskumu	5
Stav podnikania.....	5
Externé väzby podnikov	7
Pracovná sila a zamestnanosť	8
Informácie o nehnuteľnostiach a investičných zámeroch	9
Služby miestnej správy.....	10
Služby pre podnikateľov	11
Celkový dojem.....	11
Prílohy:	14

Zoznam grafov

graf č. 1 – bariéry rozvoja podnikania.....	6
graf č. 2 – exportná orientácia	7
graf č. 3 – predaj na zamestnancov a priemerná mzda	7
graf č. 4 – kvalita pracovnej sily.....	8
graf č. 5 – informácie o investíciách a nehnuteľnostiach.....	9
graf č. 6 – hodnotenie služieb.....	10
graf č. 7 – dopyt po službách pre podnikanie	11
graf č. 8 – známky pre podnikanie v Trnave	12
graf č. 9 – doporučené kritické oblasti	13

Zhrnutie záverov z prieskumu (vrátane porovnania s rokom 2001)

- Za uplynulé štyri roky došlo v Trnave k významnému investičnému rozvoju, za ktorým stojí o.i. príchod francúzskej automobilky PSA Peugeot Citroën. Trvalo rastie zamestnanosť vo firmách so zahraničnými vlastníkmi, a to zo 42 % v roku 1999 na 60 % v roku 2005.
- Celkový počet zamestnancov v 36-tich opýtaných podnikoch trvalo rastie, od roku 1999 o viac ako 35 %, pričom predchádzajúci prieskum vykázal rast len o 15 % (1996 – 2001), a ďalšie pracovné miesta (viac ako 2000) majú v blízkej budúcnosti vzniknúť. Miestne podniky zamestnávajú významný podiel (12,1 %) vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ktorý sa od roku 1996 neustále zvyšuje. Okrem zamestnanosti rastie aj obrat firiem (len za posledný rok v priemere o 3,4 %) a produktivita (obrat na pracovníka) domácich firiem (z 1,92 mil. Sk na 2,12 mil. Sk).
- V meste sú významne exportne zamerané priemyselné podniky, export podnikov zahraničných majiteľov mieri z 90-tich % mimo Slovenska, naopak export domácich podnikov takmer z 80-tich % zostáva v republike. Zahraničné, exportne zamerané podniky, málo využívajú miestnych dodávateľov, pravdepodobne ani nemôžu nájsť vhodných dodávateľov, schopných vyhovieť ich požiadavkám na kvalitu a termíny dodania tovaru.
- Výška priemernej hrubej mzdy 20 530 Sk v skúmanej vzorke firiem je v porovnaní so SR nadpriemerná, od roku 2003 vzrástla o 8,4 % (oproti priemeru opýtaných firiem z predošlého prieskumu v roku 2001, vzrástla dokonca o 29 %). Pozitívne je aj znižovanie rozdielu medzi priemernými mzdami vyplácanými domácimi podnikmi a podnikmi zahraničných vlastníkov.
- Nový prieskum potvrdil, že mesto pociťuje nedostatok pracovníkov v celej rade profesií, či už remeselníkov (murár, tesár, elektrikár, zvärač, údržbár, obrábač kovov, nábytkár, automechanik, inštalatér, zámočník), alebo pracovníkov so SŠ a VŠ kvalifikáciou (technik, nástrojár, konštruktér, technolog, stredný manažment, manažér). Avšak subjektívne hodnotenie kvality pracovnej sily sa zlepšuje.
- Napriek relatívne vysokým investíciám v uplynulých rokoch, pozorujeme v meste vysokú investičnú aktivitu; za najväčšími investíciami stoja podniky zahraničných majiteľov (PSA), ale aj domáce podniky (ŽOS). Pri prepočte objemu plánovaných investícií na jedného pracovníka Trnava dosahuje veľmi nadpriemerné výsledky (1 308 mil. Sk) v porovnaní s inými mestami.
- Priemer známkovania služieb miestnej správy sa behom posledných štyroch rokov výrazne zlepšil (z 2,77 na 2,55) a v porovnaní s českými mestami je prívetivejší. Oproti predchádzajúcemu prieskumu už nebola najhoršie hodnotená podpora podnikania a investícií, kde došlo k najvýraznejšiemu zlepšeniu, ale technická infraštruktúra, ďalej tiež verejná doprava a údržba ciest v okolí podniku. Výrazne sa zlepšilo hodnotenie likvidácie tuhých odpadov, vybavovanie úradných záležitostí na mestskom úrade a služieb mestskej polície.
- Geografická poloha, dopravné napojenie mesta, podnikateľské prostredie a investičný rozvoj – to všetko bolo firmami opäť uvádzané ako silné stránky podnikania v Trnave. Medzi negatíva patrí dopravná situácia mesta (tranzitná doprava, stav infraštruktúry, križovatky, pomalé riešenie obchvatu), nízka ponuka špecializovaných a kvalifikovaných profesií, zlý stav verejnej dopravy a nedostatočné ubytovanie hotelového typu.
- Celkové hodnotenie miestnej správy je veľmi dobré a vzhľadom k roku 2001 sa ešte mierne zlepšilo na priemer známok 2,00 z pôvodných 2,12. Trnavsko ako miesto na podnikanie bolo hodnotené tiež veľmi pozitívne a získalo priemernú známku 2,06 (z pôvodnej 2,14). Obe tieto hodnoty možno považovať, v porovnaní s inými slovenskými a českými mestami, za nadpriemerné. Z jednotlivých kategórií dôležitých pre investorov, firmy najlepšie ohodnotili imidž mesta, svojich dodávateľov a

kvalitu života v Trnave, najhoršie ohodnotili vedecko-výskumný potenciál, dopravu (dostupnosť/obslužnosť) a náklady na pracovnú silu a jej dostupnosť.

- Strategický plán by sa v súčasnosti mal zaoberať hlavne dopravou v meste (tranzit, parkovanie, údržba ciest), dopravou do mesta (obchvat), modernizáciou infraštruktúry a podporou malého a stredného podnikania. Naopak, klesá dopyt po prilákaní ďalších investorov. Strategický plán by mal rozhodne miestnym podnikom ukázať riešenia najväčších problémov, ktoré pociťujú.

Berman Group chce na záver vysloviť poďakovanie organizácii Academia Istropolitana Nova (AINova) a anketárom, ktorí realizovali dotazníkový prieskum a samozrejme tiež všetkým 36-tim zamestnávateľom, ktorí dali k dispozícii cenné informácie.

Úvod a metodika

V decembri 2005 a januári 2006 bol medzi zamestnávateľmi občanov mesta Trnava realizovaný prieskum podnikateľského prostredia a názorov podnikov na miestnu správu. Bol to už druhý prieskum behom štyroch rokov; predchádzajúci prieskum prebiehal v septembri a októbri 2001 v rámci analýzy prostredia na zostavenie Strategického plánu ekonomického rozvoja mesta, ktorý bol spracovaný mestom Trnava a Komisiou pre strategický rozvoj spolu s poradenskou firmou Berman Group a Academia Istropolitana Nova (zúčastnilo sa vtedy 46 podnikov zamestnávajúcich 14357 osôb). Súčasný prieskum sa konal na prelome rokov 2005 a 2006, spracovateľom sa vrátilo 36 vyplnených dotazníkov. Najmenej 17 podnikov, s výnimkou novozaloženej firmy Peugeot Citroën Automobiles Slovakia (ďalej ako PSA), sa všetci rozhodujúci zamestnávatelia zapojili do oboch prieskumov. Tvorcovia aktualizácie strategického plánu rozvoja mesta tak majú k dispozícii ojedinelú možnosť porovnať vývoj názorov podnikateľskej verejnosti v období piatich rokov. Dotazník bol obdobný ako pred štyrmi rokmi a vychádzal z rovnakého vzoru ako obdobné prieskumy pre niekoľko stoviek ďalších podnikov v Slovenskej a Českej republike v uplynulých 5-tich rokoch. Výsledky z Trnavy je tak možné porovnávať nie len v časovej rade, ale aj so situáciou v cca 40-tich ďalších českých a slovenských mestách (napr. Prešov, Humenné, Bardejov, Šaľa, Martin).

Na účasť v prieskume bolo vybraných cca 20 rozhodujúcich zamestnávateľov vo všetkých dôležitých odvetviach mimo verejnej správy a zhruba rovnaký počet malých a stredných podnikov, hlavne z oblasti služieb. Mimovládna organizácia Academia Istropolitana Nova, s pomocou Mesta Trnava a Komisie pre strategický rozvoj, uskutočnila prieskum u 36-tich firiem formou riadeného rozhovoru. Skúmaná vzorka je dostatočne reprezentatívna, zahŕňa podniky zamestnávajúce zhruba tretinu ekonomicky aktívnych osôb v priemysle, stavebníctve a službách v meste. Odpovede podnikov sa v niektorých oblastiach líšili podľa typu podnikania (priemysel, stavebníctvo a doprava, služby pre obyvateľov, mestské podniky a obchod) a tiež podľa veľkosti firmy. Odpovede boli posudzované aj podľa krajiny pôvodu vlastníka firmy (13 podnikov udáva zahraničný kapitál ako majoritného vlastníka).

Výsledky prieskumu

Stav podnikania

Ekonomika Trnavy sa javí ako veľmi dobre diverzifikovaná a zahŕňa firmy tradičné aj nové, slovenských aj zahraničných vlastníkov, v priemysle, doprave, stavebníctve, energetike, obchode a v službách. Podiel novo vzniknutých firiem po roku 1990 činí zhruba 70 % (v prieskume v roku 2001 to bolo iba 50 %), dlhšiu históriu majú najmä nábytkárske a potravinárske podniky spolu s producentmi chemického priemyslu. Nižší podiel nov vzniknutých firiem (v ČR sa uvádza 80-90 %) je do istej miery ovplyvnený nízkym zastúpením malých podnikov v prieskume (iba 9 firiem zamestnáva menej ako 50 zamestnancov).

Miestne opýtané firmy sa zaoberajú priemyselnou výrobou aj službami, podľa početnosti odpovedí bol najčastejšie zastúpený strojársky, automobilový, elektrotechnický, potravinársky, nábytkársky a chemický priemysel a stavebníctvo. Silný je sektor podnikov, ktoré slúžia potrebám mesta - doprava, výroba a dodávky energií, vody, likvidácia odpadov.

Prakticky všetky podniky hľadajú do budúcnosti s optimizmom a očakávajú nárast tržieb, tretina firiem zahájila, resp. v horizonte dvoch rokov, plánuje investovať do rozšírenia podniku a vytvoriť tak nové pracovné miesta, ďalších 17 firiem túto možnosť zvažuje (tieto očakávania sú pozitívnejšie ako v minulom prieskume). Žiadny zo skúmaných podnikov nehodlá skončiť s podnikaním v Trnave. Na väzbu podnikov k regiónu poukazuje aj to, že 61 % uviedlo, že má v kraji významných dodávateľov surovín, alebo polotovarov, 42 % významných odberateľov, 17 % výskumnú a vývojovú základňu a iné podporné funkcie a 11 % je súčasťou tzv. klastra. V meste od konce 90-tych rokov nepochybne existovalo priaznivé prostredie pre podnikanie, ktoré sa prejavilo príchodom nových investorov. Z hľadiska vlastníctva štát drží menšinu

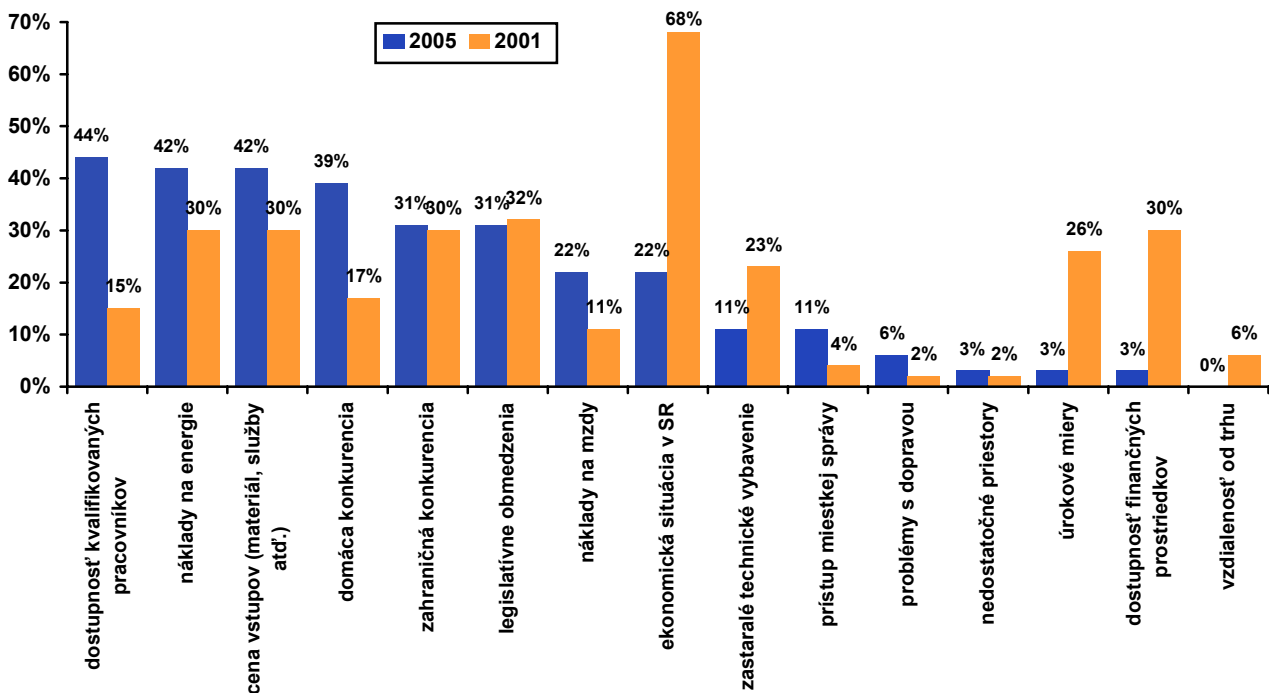
Prieskum podnikateľského prostredia

podiel už len v dvoch skúmaných podnikoch (v roku 2001 to bol 100% podiel v 3 firmách), mestu patrí jedna firma, zahraniční majitelia ovládajú 13 firiem. Týchto 13 firiem však zamestnáva z celkového počtu 12 103 pracovníkov viac ako 60 %, čo predstavuje nárast oproti roku 2001 o 22 percentných bodov a svedčí o vysokej atraktivite Trnavy pre zahraničných investorov hlavne v posledných rokoch.

Odpovede na otázku o bariérach rozvoja podnikania, sa od roku 2001 zmenili a viac-menej korešponujú so zisteniami z Českej republiky. Na prvom mieste už nie je ekonomická situácia v SR, ktorú v roku 2001 uviedlo 68 % firiem, zatiaľ čo v súčasnosti iba 22 % (u domácich firiem 26 %, u zahraničných 15 %). Najväčší počet hlasov a súčasne najväčší nárast oproti roku 2001 zaznamenal faktor dostupnosti kvalifikovaných pracovníkov, kde podiel vzrástol z 15 % na 44 %. Za ďalší rastúci problém sú považované náklady na energie a cena vstupov (materiál, služby, atď.), kde percentuálny podiel u oboch zhodne vzrástol z 30 % na 42 %. Nasleduje domáca konkurencia - druhý najväčší nárast z 17 % na 39 % a významne vzrástli aj náklady na mzdy - z 11 % na 22 %. Tieto faktory sú zastúpené rôzne v jednotlivých kategóriách podnikov. Napríklad náklady na energie predstavujú problém pre 54 % zahraničných firiem, ale len pre 35 % domácich. Ešte väčší rozdiel pozorujeme u domácej konkurencie, tá je problémom pre 48 % domácich firiem, ale len pre 23 % zahraničných. Porovnanie s Českou republikou ukazuje najväčší rozdiel v relatívne vysokom podiele sťažností na náklady na energie. Zahraničnú konkurenciu a legislatívne obmedzenia sú problémom pre zhruba tretinu firiem podobne ako v predošlom prieskume.

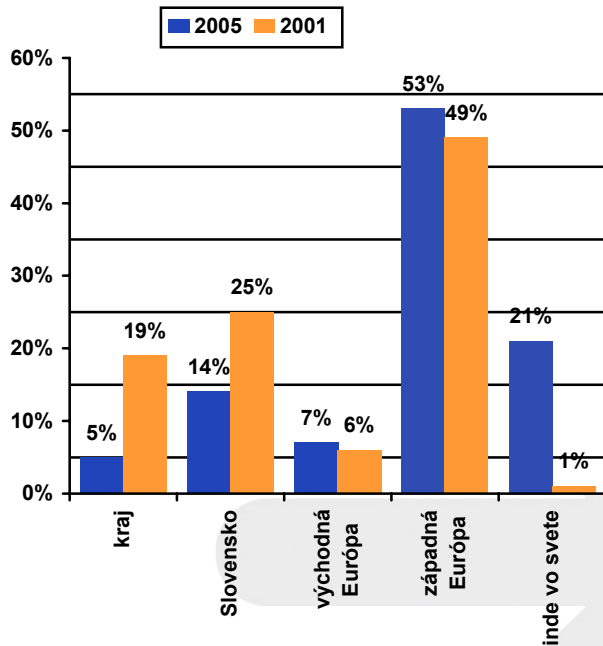
Naopak najväčší pokles, okrem už spomínanej ekonomickej situácie v SR, pozorujeme v otázke dostupnosti finančných prostriedkov (pokles z 30 % na 3 %) a úrokových mier (z 26 % na 3 %). Medzi faktory s nižším ako 10% podielom ďalej patrí vzdialenosť od trhu - v súčasnosti nie je kritická pre nikoho a nedostatočné priestory a tiež problémy s dopravou, ktoré sa objavujú na posledných miestach dlhodobo.

graf č. 1 – bariéry rozvoja podnikania

Externé väzby podnikov

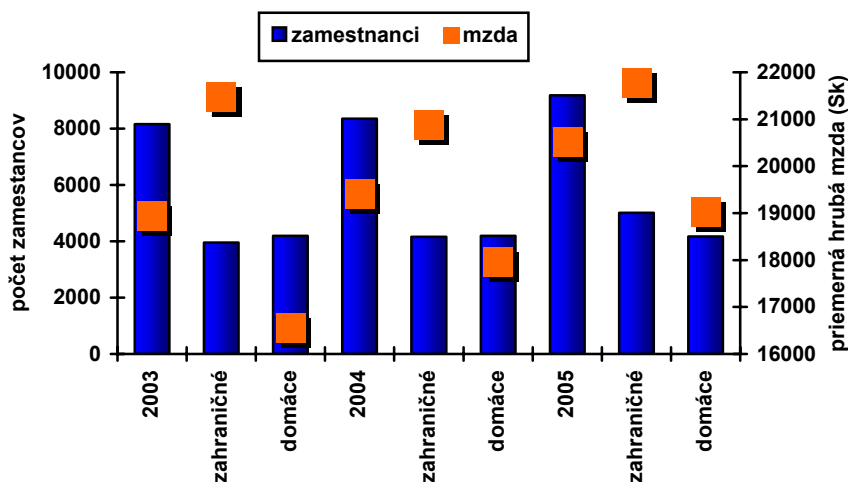
graf č. 2 – exportná orientácia

Veľké a stredné priemyselné podniky v odvetviach ako je strojárstvo, automobilový priemysel a elektrotechnika sú na Slovensku prevažne exportne orientované, prípadne zamerané na stredo európsky automobilový klaster, zatiaľ čo malé podniky, stavebníctvo a služby obvykle nadväzujú na potreby mesta a regiónu. Miestna ekonomika ako celok je veľmi významne exportne orientovaná, jej štruktúra sa za posledné štyri roky pomerne zmenila. Najviac poklesol export v regióne (z 19 % na 5 %) a v celej SR (z 25 % na 14 %), naopak najväčší nárast bol zaznamenaný u ostatných krajín (z 1% na 21%). Iba 11 podnikov je dominantne orientovaných na región. Exportná sila miestnej ekonomiky je postavená predovšetkým na veľkých priemyselných podnikoch zahraničných majiteľov, ktoré vyvážajú mimo republiku 90 % produkcie. Dominantná je orientácia na západnú Európu. Tieto pozitívne údaje však musia byť vnímané v celom kontexte, spolu s exportom rastie aj závislosť miestnej ekonomiky na možných recesiách ekonomiky globálnej. Miestnym výrobcom sa tiež dosiaľ nepodarilo nájsť dostatok miestnych subdodávateľov a spolu s vývozom tak

rastú aj dovozy, takže peniaze prichádzajúce do regiónu v ňom nezostávajú v želanej miere. Iba 5 z 13-tich zahraničných podnikov má v kraji významných dodávateľov polotovarov, alebo surovín. Pomerne vysoká závislosť zahraničných výrobcov na dovoze by mala byť výzvou pre domácich subdodávateľov.

graf č. 3 – predaj na zamestnancov a priemerná mzda

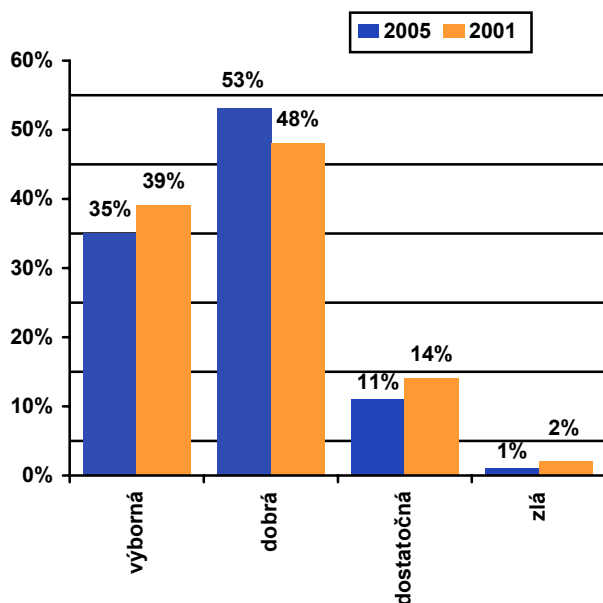
Prieskum podnikateľského prostredia

Všetky opýtané podniky uviedli za posledné dva roky počet zamestnancov aj výšku predaja (obratu), priemernú mesačnú hrubú mzdu za rok 2003, 2004 a 2005 vyplnilo viac ako 80 % firiem. U firiem, ktoré uviedli okrem počtu zamestnancov aj mzdu, sledujeme v grafe č. 3 za posledné tri roky pozitívny trend a to nárast celkového počtu zamestnancov (predovšetkým u firiem zahraničných majiteľov), rast priemernej hrubej mesačnej mzdy a najmä znižovanie rozdielu jej výšky medzi domácimi a zahraničnými podnikmi.

Z hľadiska predaja na zamestnanca (produktivity), dostupné dáta hovoria o viac ako siedmych miliónoch na jedného pracovníka, pričom zahraničné podniky vykazujú cez 10 mil. Sk, zatiaľ čo domáce iba 2 mil. Sk. Avšak v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2004 došlo u domácich firiem k nárastu (z 1,92 na 2,12 mil. Sk), naopak u zahraničných firiem k poklesu produktivity (z 12,18 na 10,25 mil. Sk), čo je spôsobené najmä nárastom o takmer 1000 nových pracovných miest na nižších pozíciách francúzskej automobilky PSA v roku 2005.

Pracovná sila a zamestnanosť

Podniky zúčastňujúce sa prieskumu zamestnávajú celkom 12 103 pracovníkov, pričom vlni to bolo 10 826 a pred 6 rokmi 8 951. Od roku 1999 počet zamestnancov v skúmaných firmách vzrástol o 35,2 %. U firiem zahraničných majiteľov vzrástol o 92,3 %, naopak u domácich poklesol o 7 %. Za nárastom opäť stojí v roku 2003 založená spoločnosť Peugeot Citroën Automobiles Slovakia, avšak nových pracovníkov prijímajú aj

ostatní veľkí zamestnávateľia (SONY, ZF SACHS, Elektronika). Na druhej strane, u domácich podnikov išlo o pomerne rovnomerné zníženie počtu pracovníkov. Kvalifikačná štruktúra v opýtaných podnikoch vykazuje pozitívny trend, keďže zastúpenie vysokoškolákov vzrástlo oproti minulému prieskumu z 8,9 % v roku 1996 na súčasných 12,1 %, čo je lepšie ako pozorujeme vo veľkých českých mestách. Väčšina zamestnávateľov očakáva, že v budúcom roku zamestnanosť udrží, žiadny podnik neplánuje významné prepúšťanie, celkovo sa zamestnanosť zvýši v priemere o 3,4 %. V strednodobom výhľade plánujú opýtané firmy vytvoriť najmenej 2000 nových pracovných miest, pričom väčšina pripadá na automobilku PSA. Aj keď nie všetci zamestnávateľia uviedli údaje o dochádzke do zamestnania, udávaných 33 % odpovedá výsledkom minulého prieskumu a je na priemernej "metropolitnej" úrovni.

graf č. 4 – kvalita pracovnej sily

Hodnotenie kvality miestnej pracovnej sily sa nijak dramaticky nemenilo, v porovnaní s českými mestami je kvalita hodnotená veľmi dobre. Pozitívne pôsobí presun zamestnancov z kategórie dostatočných medzi dobré a tiež zníženie podielu zlých zamestnancov z 2 % na 1 %. Domáce firmy hodnotia svojich pracovníkov mierne pozitívnejšie ako podniky zahraničných vlastníkov, do kategórie výborná kvalita pracovnej sily zaradili slovenské podniky 47 % svojich zamestnancov, zahraničné len 27 %, naopak známku dostatočne označili zahraničné podniky len 8 % zamestnancov, pričom domáce 15 %.

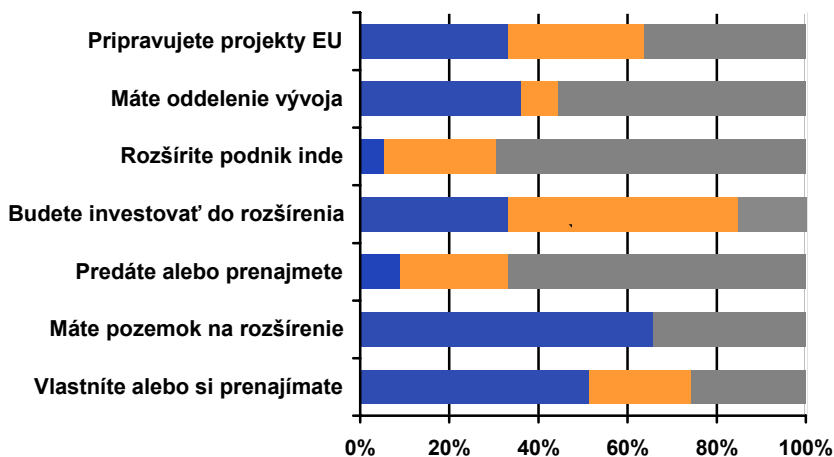
Priemerný mesačný plat v opýtaných firmách dosiahol 20 530 Sk, čo je o 6 % vyššia čiastka ako v predchádzajúcom roku a o 8,4 % vyššia ako v roku 2003. Zatiaľ čo hrubá priemerná mzda u zahraničných

firiem zostala na úrovni roku 2003, u domácich firiem sa zvýšila o 15 %. Ako vyplýva z odpovedí na problematiku prekážok v podnikaní, nie vo všetkých podnikoch sa s týmto rastom plátov dokážu vysporiadať. Desať podnikov uviedlo, že im chýbajú určité profesie a kvalifikácie nevyhnutné pre ďalší rozvoj, a ďalších 10 očakáva tento problém v budúcnosti. Sťažujú sa najmä priemyselné, stavebné a dopravné firmy, ktoré dopytujú jednak vyučených remeselníkov (murár, tesár, elektrikár, zvarač, údržbár, obrábač kovov, nábytkár, automechanik, inštalatér, zámočník), ako aj technikov, nástrojárov, konštruktérov či technológov, ale aj stredný manažment a manažérske profesie. Celkovo sa zdá, že mestu začína chýbať väčšia miera vzdelanosti v technických odboroch a manažéri podnikov očakávajú od verejnej správy pomoc s riešením týchto problémov.

Informácie o nehnuteľnostiach a investičných zámeroch

Výsledky v porovnaní s inými mestami naznačujú viac-menej priemernú situáciu v dostupnosti nehnuteľností. Prieskum (graf č. 5) ukázal priemerný podiel podnikov, ktoré vlastnia svoje objekty (47 %) a takmer dvojtretinový podiel tých, ktorí majú k dispozícii dostatočný priestor na rozšírenie. V skúmanej vzorke sú najviac štyri firmy, ktoré hodlajú časť svojich pozemkov predať, alebo prenajať (ďalších 8 o tom uvažuje).

graf č. 5 – informácie o investíciách a nehnuteľnostiach

Priaznivé sú informácie o nových investíciách. Investovať do rozšírenia výroby sa chystá 6 podnikov väčšinou v tomto a nasledujúcom roku, ďalších 17 firiem túto možnosť zvažuje. Sledované podniky uvádzajú veľké zvýšenie plánovaných investícií oproti minulému prieskumu - nominálne aj v prepočte na 1 osobu dochádza

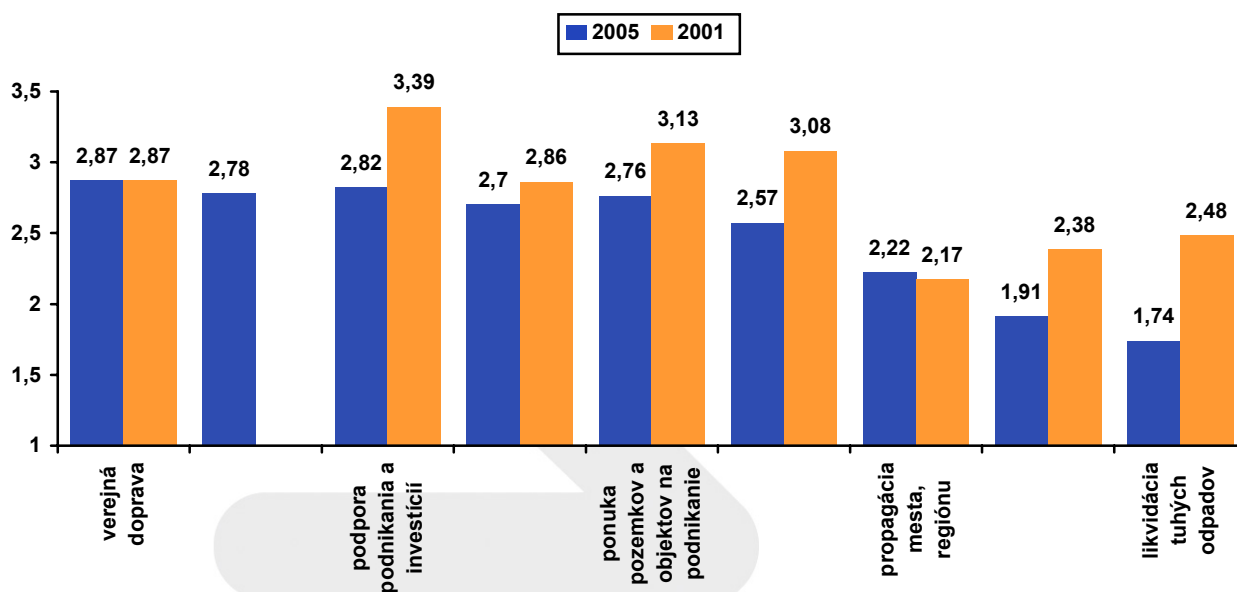
k nárastu na štvor-až-päťnásobok. Investičná aktivita je v porovnaní s predchádzajúcim prieskumom ešte výraznejšia, jej nositeľmi sú najmä firmy zahraničných vlastníkov (pomer investícií na jedného pracovníka u zahraničných a domácich firiem je 70:1, v minulom prieskume 30:1). Najviac hodlajú do investícií vložiť firmy podnikajúce v priemysle (od 2 mld. Sk až po 13,5 mld. Sk). U ostatných firiem je investičná aktivita v regióne pomerne nízka.

Pre budúcnosť podnikov v meste je tiež dôležité ich "ukotvenie v regióne". Už bolo spomínané, že hlavne priemyselné podniky nemajú dostatočný počet miestnych subdodávateľov. Popri uskutočnených investíciách ich tak môže v mieste udržať napr. výskumná a vývojová základňa. Šesť firiem odpovedalo, že im táto základňa v regióne významne pomáha, ďalších sedem má vlastné oddelenie vývoja (a 3 podniky o jeho zriadení uvažujú). O projekty spolufinancované štrukturálnymi fondmi EÚ (zamerané hlavne na rozvoj technológií a zlepšenie životného prostredia) je pripravených sa uchádzať 12 podnikov, 11 ďalších túto možnosť zvažuje.

Iba dva podniky chystajú otvoriť pobočku inde na Slovensku mimo Trnavy, 9 firiem túto možnosť zvažuje. Hlavným dôvodom je snaha obsiahnuť väčší trh, priblížiť sa dodávateľom a tiež cena pozemkov.

Služby miestnej správy

graf č. 6 – hodnotenie služieb

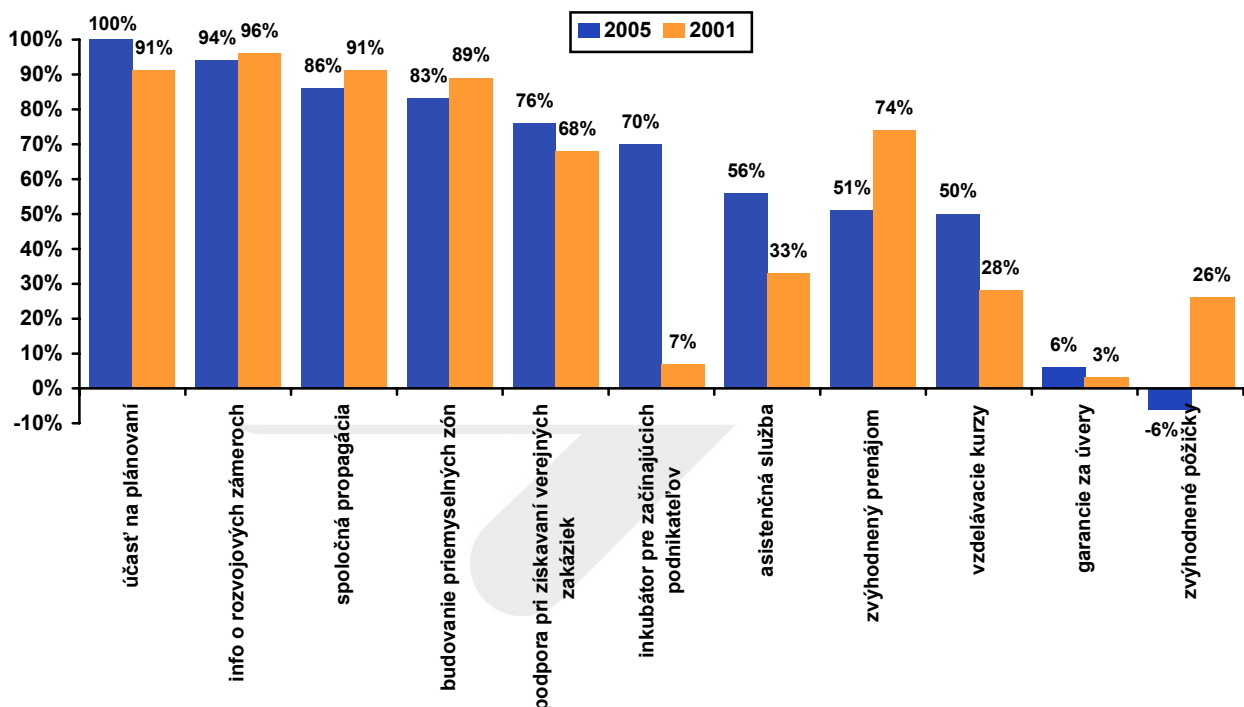
Hodnotenie služieb poskytovaných miestnou správou bolo v porovnaní s českými mestami nadpriemerné (priemerná známka podľa „školského hodnotenia“ je 2,55) a rovnako oproti predošlému prieskumu došlo k ich pozitívnejšiemu vnímaniu (2,77 v roku 2001). Avšak existujú rozdiely medzi domácimi (2,46) a zahraničnými firmami (2,76), ktoré sa na rozdiel od minulého prieskumu vyjadrili v priemere kritickejšie (v roku 2001 domáci 2,82 vs. zahraniční 2,64), tak aj pre jednotlivé služby – vid'. graf č. 5. Najvýraznejšieho zlepšenia dosiahla podpora podnikania a investícií (známka sa zmenila z 3,39 na 2,82), likvidácia tuhých odpadov (z 2,48 na 1,74), služby mestskej polície (z 3,08 na 2,57) a vybavovanie úradných záležitostí na mestskom úrade (z 2,38 na 1,91). Naopak k miernemu zhoršeniu došlo iba v hodnotení propagácie mesta a regiónu.

Ako služba, ktorá potrebuje najvýraznejšie zlepšenie (každý podnik vyberal jednu prioritnú), bola najčastejšie spomínaná technická infraštruktúra (s dvanástimi hlasmi), na druhom mieste, aj napriek významnému zlepšeniu oproti predchádzajúcemu prieskumu, sa objavila podpora podnikania a investícií (7 podnikov, z toho 6 domácich). Päťkrát bola spomenutá verejná doprava a štyri hlasy získala údržba ciest v okolí podniku. Podniky spravidla namiesto námetov na zlepšenie, spomínali konkrétne problémy, ktoré sa týkali pri technickej infraštruktúre chýbajúceho (severného) obchvatu mesta, lepšej údržby komunikácií, parkovania v meste a rekonštrukcie ulíc a ciest v okolí firemných prevádzok.

Služby pre podnikateľov

V ďalšej časti dotazníka bolo zisťované, aké služby by podľa názoru podnikov mala miestna správa poskytovať. Z grafu č. 7, v ktorom sú zhrnuté počty odpovedí k jednotlivým ponúkaným variantom, vyplýva, že podniky majú záujem o konkrétne formy pomoci zo strany miestnej správy a v podstate neočakávajú finančné stimuly, a to vo väčšej miere ako v minulosti.

graf č. 7 – dopyt po službách pre podnikanie

Merítkom na hodnotenie odpovedí na túto otázku je rozdiel medzi odpoveďami určite áno a skôr áno a určite nie a skôr nie, vztiahnutý k celkovému počtu respondentov. Kladných hodnôt, ktoré znamenajú väčší počet odpovedí určite áno a skôr áno oproti určite nie a skôr nie, bolo dosiahnutých u desiatich z jedenástich možností.

V porovnaní s minulým prieskumom sa názory na najžiadanejšie služby veľmi významne nezmenili. Za povinnosť miestnej správy sa stále považuje poskytovanie informácií o rozvojových zámeroch mesta spolu so spoločnou propagáciou podnikov a mesta, je záujem o účasť na tvorbe rozvojových stratégií (všetky firmy sa vyjadrili kladne), o budovanie priemyselných zón a podporu pri získavaní verejných zakázok. Oproti predchádzajúcemu prieskumu sa až extrémne zvýšil dopyt po inkubátore pre začínajúcich podnikateľov, pomerne významne aj po asistenčnej službe pri jednaní s úradmi a po vzdelávacích kurzoch. Naopak pokles požiadaviek pozorujeme u zvýhodneného prenájomu a zvýhodnených pôžičiek.

Celkový dojem

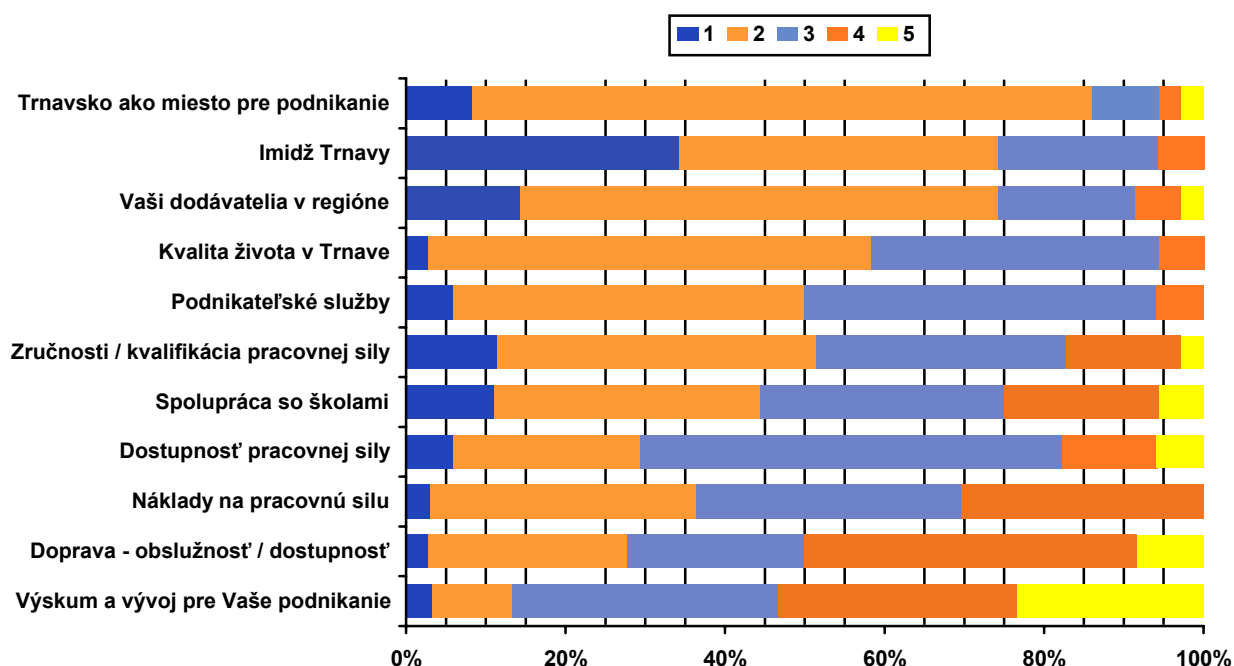
Celkové hodnotenie miestnej správy a regiónu ako miesta na podnikanie je veľmi dobré. Mesto z tohto hodnotenia vychádza takmer ideálne s nadpriemernou známkomu pri hodnotení miestnej správy (2,0), ktorá

Prieskum podnikateľského prostredia

sa oproti minulému prieskumu ešte zlepšila (2,12), tak aj pri hodnotení regiónu ako miesta na podnikanie (2,06, v roku 2001 to bolo 2,14).

Vnímanie Trnavy ako mesta v príjemného na život podporuje skutočnosť, že z 10-tich charakteristík, ktoré sú dôležité pre (nových) investorov a podnikateľov pri ich rozhodovaní o umiestnení investície, je na prvom mieste v hodnotení imidž mesta a tretia pozícia patrí kvalite života v meste. Podniky tiež dobre hodnotia svojich dodávateľov. Naopak najhoršie bol hodnotený výskum a vývoj, doprava (obslužnosť a dostupnosť), náklady na pracovnú silu a jej dostupnosť. Uprostred spektra sa objavili podnikateľské služby, kvalifikácia pracovnej sily a spolupráca so školami.

graf č. 8 – známky pre podnikanie v Trnave

Ako najčastejšie pozitívne prvky v miestnom podnikateľskom prostredí boli uvádzané:

- geografická poloha, blízkosť Bratislavy a hraničných priechodov;
- dopravné napojenie mesta (blízkosť diaľnice, železnice);
- podnikateľské prostredie, investičný rozvoj mesta.

Za najzávažnejšie negatívne faktory je podľa početnosti odpovedí sú považované: dopravná infraštruktúra mesta a problematika pracovnej sily a jej kvalifikácia. Podnikatelia uvádzali konkrétne:

- dopravná situácia mesta (tranzitná doprava, stav infraštruktúry, križovatky, pomalé riešenie obchvatu);
- ponuka špecializovaných a kvalifikovaných profesií;
- zlý stav verejnej dopravy;
- nedostatočné ubytovanie hotelového typu.

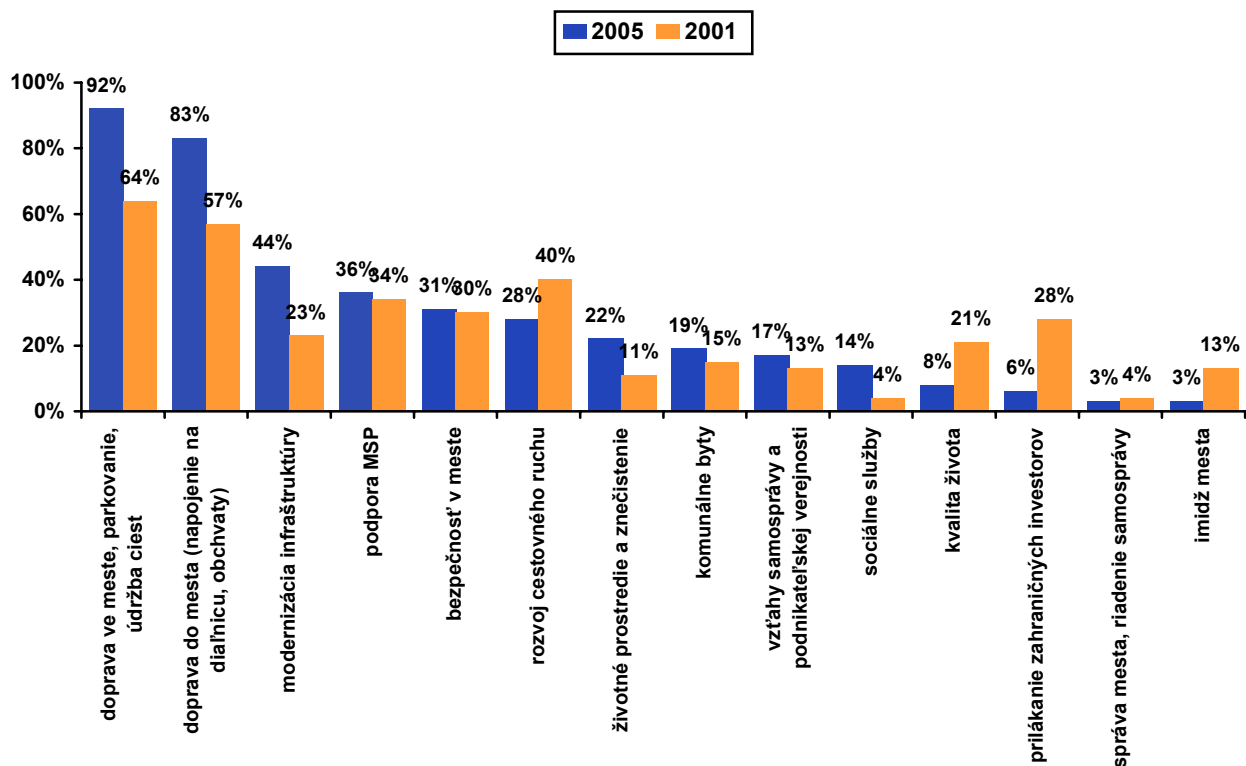
35 z 36 opýtaných firiem by na záver doporučilo Trnavu ako dobré miesto na založenie podniku v tomto regióne a cez 90 % v rámci celej SR.

Prieskum podnikateľského prostredia

Hodnotenie jednotlivých úradov a inštitúcií bolo dosť rozdielne. Mestský úrad, ako už bolo spomenuté, dostal najlepšiu známku (2,0) - pre 8 podnikov je vynikajúci, pre 19 je veľmi dobrý a pre 6 je dobrý. Úrad práce a sociálnych vecí dostal priemernú známku 2,46 a Obvodný úrad 2,61. Podpriemerné ohodnotenie získal Krajský úrad (3,1), ktorý od 12 podnikov dostal známku iba dostatočnú a od dvoch nedostatočnú. S agentúrou SARIO mnoho firiem skúsenosti nemá, preto radšej nehodnotili, avšak podľa ohodnotenia 20-tich firiem získala priemernú známku 3,65, pričom 7 podnikov ju oznámkovalo nedostatočnou.

Rovnako ako v minulom prieskume boli podniky na záver požiadané, aby doporučili, ktoré kritické oblasti má riešiť aktualizovaný strategický plán mesta Trnava. Z grafu č. 9 je na prvý pohľad patrný pokles záujmu o prilákanie ďalších zahraničných investorov a rozvoj cestovného ruchu, naopak za kľúčové kritické oblasti boli označené jednak domácimi, tak aj zahraničnými podnikmi obe kategórie týkajúce sa dopravy a modernizácie infraštruktúry. Všetky tri kategórie zaznamenali oproti predchádzajúcemu prieskumu najväčší nárast a podniky tak dali jasne najavo, čím by sa mesto malo prioritne zaoberať.

graf č. 9 – doporučené kritické oblasti

Prílohy:

Grafy, ktoré pre ich obsiahlosť nebolo možné vložiť do textu, sú uvedené v prílohe. Väčšina grafov je spracovaná podľa rovnakej schémy a ukazuje celkové výsledky, výsledky v uplynulom prieskume a výsledky u domácich firiem a podnikov zahraničných vlastníkov.

- Príloha 1 – Vlastnícka štruktúra podnikov
- Príloha 2 – Prekážky rozvoja
- Príloha 3 – Exportná orientácia
- Príloha 4 – Relatívna zmena zamestnanosti
- Príloha 5 – Kvalita pracovnej sily
- Príloha 6 – Vývoj priemerných miezd v porovnateľných mestách
- Príloha 7 – Nedostatok zamestnancov
- Príloha 8 – Informácie o nehnuteľnostiach na podnikanie a budúcich investíciách
- Príloha 9 – Ukotvenie v kraji
- Príloha 10 – Očakávané investície a nové pracovné miesta
- Príloha 11 – Znamky pre služby poskytované mestom
- Príloha 12 – Ktoré služby prioritne vyžadujú zlepšenie
- Príloha 13 – Doporučené služby pre podnikateľov
- Príloha 14 – Znamky pre úrady a inštitúcie
- Príloha 15 – Znamka pre mesto ako miesta na podnikanie
- Príloha 16 – Kritické oblasti (porovnanie podľa kategórie podnikov)